විශේෂ ಉಪನ್ಯಾಸ

ಕನ್ನಡಿಗ: ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ

ಡಾ॥ ಕೆ. ವಿ. ರಮೇಶ್

ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ಅಕಾದೆಮಿಯ ಮೊದಲ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕೊನೆಯ ದಿನವಾದ ಇಂದು ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡುವ ಗೌರವ ತೋರಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅಕಾದೆಮಿಯ ಅಧಿಕಾರೀ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಚಿರಋಣಿ. ನಾನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಷಯವು ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋದ ಕೆಲವು ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ಘಟನೆಗಳ, ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ, ನಾನು ಕನ್ನಡಿಗನನ್ನೆ ನಿಂದಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗಬಹುದು; ಅಥವಾ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಮತ್ತು ದೂರದ ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಜನಾಂಗದವರನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗಬಹುದು; ಇತಿ ನಾನು ಇತಿಹಾಸಕಾರನಾಗಿ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ಮಾಡುವ ನಿಂದನೆ, ಖಂಡನೆ, ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗಿರುವ ರಮೇಶನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕನ್ನಡಿಗನೂ ಹೌದು, ಕಟ್ಟಾ ಭಾರತೀಯನೂ ಹೌದು, ಅದನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುವ ರೀತ್ಯಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಓದುವ ಮೊದಲೇ ಒಂದು ಬಾರಿ 'ಜೈಹಿಂದ್' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ !

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಗೆಳೆಯ ಡಾ॥ ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತರು ನಾನು ಈ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿ, ಮರುದಿನವೇ ನಾನು ಉಪನ್ಯಾಸದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಒಂದಿಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿದ ನಂತರ ನಾನೂ ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅವರನ್ನು ದೂರವಾಣಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ, 'ಕನ್ನಡಿಗ—ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ' ಎಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೊಡನೆಯೇ ನೂರಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನನ್ನೆದುರು ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯವಾಡತೊಡಗಿದವು. ಕನ್ನಡಿಗನು ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನೇ ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಯಂತೂ ಭೂತಾಕಾರವನ್ನೆ ತಳೆಯಿತು. ವಿವಾದಕ್ಕೆಡೆಗೊಡದಂತೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಇನ್ನೇನು ಕಾಮತರಿಗೆ ಕೈ ಕೊಟ್ಟು, ಭಾನುವಾರವಿಡೀ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ದೂರದರ್ಶನದ ಎಡೆಬಿಡದ ಹಿಂದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೇ ದಿನವಿಡೀ ನೋಡುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದೇ ಲೇಸು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಇತಿಹಾಸ ವಿಮರ್ಶಕನೊಬ್ಬನ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಅದೇನೆಂದರೆ—"ಇತಿಹಾಸಕಾರನು ದೇವರಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವನು, ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ರಷ್ಟಾರನಾದ ದೇವರೂ ಕೂಡ ತಾನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಗತಕಾಲವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲಾರನು. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಬದಲಾಯಿಸಬಲ್ಲ." ಈ ಹೇಳಿಕೆಯು ನೆನಪಾದ ಕೂಡಲೇ ನನಗೆ ಎಲ್ಲೋ ಓಡಿ ಹೋಗಿರುವುದೆಂದೆನಿಸಿದ ನನ್ನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವು ನನ್ನಲ್ಲೇ ಇದೆ ಎಂಬ ಅರಿವಾಗಿ, ಸರಸರನೆ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯತೊಡಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ನಾನು ಓದಿ, ಕೇಳಲಿರುವ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಇತಿಹಾಸವೆಂಬ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಇತಿ–ಹ–ಆಸ' : 'ಇದು ಹೀಗಿತ್ತು' ಎಂದು ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡಿ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರಾವೆಗಳ ಸಹಾಯ

ಪಡೆದು ಗತಕಾಲದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಂತೆ ವಿವರಿಸಿ, ಇದು ಹೀಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಇತಿಹಾಸವಾಗಲಾರದು. ನನಗನಿಸುವಂತೆ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಂದು ನಡೆಯುವ ಯಾವುದೇ ಮಹತ್ವದ ಘಟನೆಯು ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ಮಾನವನಿಗೆ—ಅವನು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯನೇ ಆಗಿರಲಿ, ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗನೇ ಆಗಿರಲಿ–ಆ ಘಟನೆಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವಲ್ಲಿಯ ಅವನ ವಿಶಾಲ ಅಥವಾ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವ, ಒಳ್ಳೆಯ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟ ಧೋರಣೆ, ಶಕ್ತಿ ಅಥವಾ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ನದೀ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ರೀತಿ, ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದಿಟ್ಟು ಎಳೆಬಿಡವ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದೇ ಇತಿಹಾಸ. ಇದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗನ ನುಡಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವವನಿದ್ದೇನೆ.

ಇಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ಉತ್ತರಾಪಥದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಲಿದ್ದ ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಮುನಿ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೈನರ ದೊಡ್ಡ ತಂಡವೊಂದು ದಕ್ಷಿಣಾಪಥಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೊರಟು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಕನ್ನಡದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಆ ತಂಡವು ಏನನ್ನು ಕಂಡಿರಬಹುದು ? ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಕಾಡುಗಳು. ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ, ತೆರವಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸಮೃದ್ಧವಾದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜನಪದಗಳು. ಆ ಜನಪದಗಳ ಮೂಲನಿವಾಸಿಯಾದ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಕನ್ನಡಿಗ. ಕನ್ನಡಿಗ ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನ ಆಡು ಮಾತು–ಆ ವೇಳೆಗೆ ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ದೂರ ಸರಿದಿರದ ಕನ್ನಡನುಡಿ. ಆದರೆ ಅಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಬರಿಯ ಆಡುಮಾತಷ್ಟೆ. ಬರೆಯಲು ಯಾವ ಲಿಪಿಯೂ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾದದ್ದು. ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಸ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿ. ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಜಾತಿಯ ವನ್ಯಮೃಗಗಳು. ದನ ಕರುಗಳೇ ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಸಂಪತ್ತು. ಹಣಕಾಸಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯೇ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಅಂದಿನ ಕನ್ನಡಿಗ ಕೂಟವಾದಿಯಲ್ಲ. ಅವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ವಯಂಸಿದ್ಧವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೆ ಅವನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಮುಂದಿನ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಪುರೋಗಾಮಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಜಟಿಲವಾದ, ತೊಡಕಿನ, ಅಧಿಕಾರಶಾಹೀ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯ ಯಾವ ಕುರುಹುಗಳೂ ಅಂದು ಕಂಡುಬಂದಿರಲಾರವು. ಅವನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನವೂ ಅಷ್ಟೇ ಸರಳವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು 'ಕಡೆಯದ, ಕಂಡರಿಸದ, ಬೇರ್ಪಡಿಸದ, ಕಮ್ಮಯಿಸದ ಅಕೃತ್ರಿಮ ರೂಪ'ದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲೊ, ಮರದಡಿಯಲ್ಲೊ ನೆಟ್ಟು ಭಯ, ಭಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಸರಳಗನ್ನಡಿಗ, ಸಹಜ ಕನ್ನಡಿಗ.

ಇತಿಹಾಸಕಾರನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡಿಗನ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರವೇ ಬೇರೆ. ಇಂದಿಗೂ ನಾವು ಅವನನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗನೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅವನಾಡುವ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯಿಂದಲೇ. ಆದರೆ ಅವನ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣವಷ್ಟೇ ಕನ್ನಡ. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಅವನ ನುಡಿಯ ದ್ರಾವಿಡ ಪದಸಂಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅಳಿದುಳಿದ ತಾಯ್ನುಡಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹಂಬಲ ಅವನಿಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕೆನಿಸುವಷ್ಟು ಬೆಂಬಲ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ, ಅವನಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಹದಿನೈದು ಶತಮಾನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ನುಡಿಗೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮೂಲದ ಒಂದು ಲಿಪಿಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದು, ಅದು ಇಂದು ನೋಡಲು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ರೂಪ ತಾಳಿ ನಿಂತಿದೆ. ಆ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಅವನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ನಾವು ಕನ್ನಡತನವನ್ನೂ ಅವನ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮನೋಭಾವವನ್ನೂ ಕಲಾಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡಿಗನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವು ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣದ ಉನ್ನತ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವನು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಧುನಿಕದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ಆದರೆ ಬಹುಶಃ ವಿನಾಶಕಾರೀ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗದ ಸುಖ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಅನುಕರಣಶೀಲನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅನುಕರಣಶೀಲನೇಕೆಂದರೆ ಈ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೊಡುಗೆ ಕೇವಲ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಮಾತ್ರ.

ಅವನ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಇಂತಹುದೇ ದುಃಸ್ಥಿತಿ. ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಅವನು ಕನ್ನಡದ ನೆಲವನ್ನು ಉತ್ತರಾಪಥದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ, ಆದರೂ ತನ್ನ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸರಿಯೆನಿಸಿದ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡನಾಡು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಮತ್ತು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಬೃಹತ್ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿಯಷ್ಟೆ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು ಆಡುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಷಾಂತರದ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಅದು ತನಗೆ ಹಾನಿಕಾರಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ತೆರೆಯನ್ನೆಳೆಯಲಾಗದೆ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡಿಗ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಅವನು ಸಾಕಷ್ಟು ಮನಃಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದಿನ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥಗಳೂ ಪಂಗಡಗಳೂ ಇಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದು, ಜಾತೀಯತೆಯ ಅವನತಿಯ ರೂಪತಾಳಿ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈಗೊಂಬೆಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯತಾಮೂಢನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರದ ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅವನತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಕನ್ನಡ ನೆಲದಲ್ಲೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುವ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿ, ಪೋಷಿಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕನ್ನಡತನದ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಓಬತ, ವೃಥಾ ಪ್ರಯಾಸ !

ನಿಜ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡಿಗನು ಇತಿಹಾಸವೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಯ ಎದುರು ನಿಂತು ನೋಡಿದನೇ ಆದರೆ, ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಗುರುತಿಸಲಾರ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವನ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಅವನ ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅವನ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸಿದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಈ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವೆಂದರೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಲ್ಪದ ಮೊದಲ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬೀಸಿದ ಪ್ರಾಕೃತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗಾಳಿ; ಆ ನಂತರದ ಅಭಿಜಾತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಕ್ರಮಣ; ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಅದರ ಭಾಷೆಯ ಆಗಮನ; ಈಚೆಗಿನ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ಭಾಷೆಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆ. ಇಂತಹ ಅನಿವಾರ್ಯ ಒತ್ತಡಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಂತರ್ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದು, 'ಇವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಇಂತಹುದೇ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವವನು ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡಿಗ.

ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಅವನ ತಾಯ್ನುಡಿಯನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರಾಪಥದ ಜೈನರು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಅವರಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಆರ್ಯ ಜನಾಂಗದ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆ. ಅಂದಿನ ಜೈನರು ತಾವು ಹೋದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತೂ ಮತಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆಂದು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಇತರರ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದವರಲ್ಲ. ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನುಡಿಯನ್ನೆ ಬಳಸಿದವರು. ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಆ ಜೈನರಿಗೆ ಬರೆಯಲು ಲಿಪಿ ದೊರೆಯಿತು. ತಮಿಳು ನುಡಿಯನ್ನೆ ಬಳಸಿ ಅಭಿಲೇಖಗಳನ್ನು

ಬರೆದರು. ಅದೇ ಲಿಪಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಆ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳೂ ನಮಗೆ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ತಮಿಳಿನಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಭವಿಷ್ಯವೂ ಸುಭದ್ರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಾನಂತರ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇಡಿಯ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಅಶೋಕನು ಸಮ್ರಾಟನಾಗಿ, ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಾಗ, ಅವನ ಬಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಲಿಪಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಆಯುಧವಿತ್ತು. ಜೈನರಂತಲ್ಲದೆ ಬೌದ್ಧರು ತಾವು ಹೋದೆಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಹೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅಶೋಕನ ನಂತರದ ಏಳು ಶತಮಾನಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಯುಗವು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಶಾಸನವೂ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ, ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾದ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತೆಂದು ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಪ್ರಾಕೃತದ ಆಗಮನದಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗನಿಗಾದ ಒಂದು ಲಾಭವೆಂದರೆ, ಹೊರನಾಡಿನವರ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಹೊಸ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತದ ನೆರವಿನಿಂದ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಪದಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡದ್ದು.

ಪ್ರಾಕೃತಯುಗವು ಕೊನೆಗೊಂಡು ಉತ್ತರಾಪಥದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ವೈದಿಕಧರ್ಮದ ಪುನರುದ್ಧಾರವಾದಾಗ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದ ಅಭಿಜಾತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೇಲೆ, ಕನ್ನಡಿಗನ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವದ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆಯದು. ಹಿಂದೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಜೈನ ತಂಡವು ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗಿದ ಜನಪದಗಳ ಬದಲು ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತೆರೆದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಸಂಸ್ಕೃತಯುಗದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರಸ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಕನ್ನಡ ನೆಲದವೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದಾದರೂ, ಆಳರಸರೆಲ್ಲರೂ ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಉತ್ತರಾಪಥದ ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೇ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದರು. ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ. ಆದರೂ ತನ್ನತನಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಕನ್ನಡಿಗನನ್ನು ಅವರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಡೆಗಣಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ, ಅಭಿಜಾತ ಸಂಸ್ಕೃತಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಆದರೂ ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತಂದೊಡ್ಡಿದ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸರಿಹೋಗುವಂತೆ ಅಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಪದಸಂಪತ್ತು ಬೆಳೆದಿರಲಾರದು. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವವು ಎದ್ದು ಕಾಣುವುದು ಸಹಜವೇ ಹೌದು. ಆದರೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ತಾನು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದು. ಒಳಗಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯನ್ನು ಅಂದಿನ ಕನ್ನಡಿಗನು ಮಾಡಲಾರದೇ ಹೋದ. ಇದರಿಂದಾಗಿ, ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳಿದ್ದರೂ, ಶಾಸನ ಪಾಠಗಳ ಒಟ್ಟು ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೋ, ಸಾಕಷ್ಟು ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯ ಅಭಾವದಿಂದಲೋ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನೇ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ತದ್ಭವಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಮೂಲಗನ್ನಡ ಪದಗಳು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬಳಕೆ ತಪ್ಪುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಕನ್ನಡನುಡಿಯ ಬಿರುಸಿನ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣವನ್ನೂ ನಾವು ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಾನುಗಾಮಿಯಾಗಿ ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, 'ಕಲ್ಲುಕಪ್ಪೆ'ಗೂ 'ಪಾಷಾಣ ಪುಂಜ'ಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ, ಪಾಷಾಣಪುಂಜಕ್ಕೇ ಗೆಲುವು. 'ಪೆರ್ಬಾರ್ವಿ'ಗೂ 'ಮಹಾಜನ'ಕ್ಕೂ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಾಜನಕ್ಕೇ ಗೆಲುವು. 'ನೆಲೆವೀಡಿ'ಗೂ 'ರಾಜಧಾನಿ'ಗೂ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಗೇ ಗೆಲುವು. ಕನ್ನಡದ ಈ ಸೋಲು ಅವನ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸಿತು. ಮುಂದಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ತನಗಾದ ಸೋಲನ್ನೆ ಗೆಲುವೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳ ಮೇಲಾದ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆಯೆಂದು ನಂಬುವಷ್ಟು ಆತ್ಮವಂಚಕನಾದ.

ಭಾರತೀಯನ, ಅದರಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡಿಗನ, ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ

ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಶಗಳು ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಜಟಿಲವಾಗಿ ಹೆಣೆದು ಹೋಗಿವೆಯೆಂಬುದು ಇತಿಹಾಸಸಿದ್ಧವಾದ ಸತ್ಯ. ಈ ಮೊದಲೇ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಜೈನರ ತಂಡವು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕಧರ್ಮವಾಗಲಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವಾಗಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕಧರ್ಮದ ನಂತರ ಕಾಲದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧರ್ಮವು ಪ್ರಬಲಗೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಹರಡಿದಾಗ, ಆರ್ಯ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ವರ್ಣಧರ್ಮದ ಅವನತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಾತಿಧರ್ಮವೂ ಕ್ರಮೇಣ ಹರಡಲಾರಂಭಿಸಿರಬೇಕು. ಆ ಜಾತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಗೊಳಿಸಿ, ಅದರ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಚೀನ ಅರಸುಗಳು ಉತ್ತರಾಪಥದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಗೆ ಸಕಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗನ ಜೀವನದ ಮೇಲಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನಿರೂಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ :

ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಅಂದಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ವೈದಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವರಮಾನವಿಲ್ಲದ ಷಟ್ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲನುವಾಗಿ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರಸುಗಳು ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಮನೆಯ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನೂ ಪೈಪೋಟಿಯಿಂದ ದಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ದಾನಶಾಸನಗಳನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಆ ಅರಸುಗಳು ಕೇವಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಷ್ಟೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇಯಗಳನ್ನೂ ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ದಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿ ಬರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಿಜ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಿದ್ದಿರಲಾರದೇನೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಿಗೂ ದಾನಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದವೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಕೆಲವೊಂದು ಶಾಸನಿಕ ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಲಿಪಿಕಾರರಿಗೆ ಭೂಮಿದಾನ ಮಾಡುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನ ಅಲಂಪೂರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ,

> ಧರ್ಮಾರ್ಥಂ ವ್ಯಸೃಜದ್ಭೂರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಸಹಸ್ರಶಃ ।
> ದೀನನಾಥ ದರಿದ್ರೇಭ್ಯಃ ಮಹಾದಾನಾನಿ ಸ ಪ್ರಭುಃ ॥

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದೂ ಬಾಳ್ಗಚ್ಚು, ನೆತ್ತರುಕೊಡುಗೆ, ರುಧಿರಮಾನ್ಯ, ರಕ್ತಮಾನ್ಯ ಮುಂತಾದ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿಯ ದಾನದ್ಯೋತಕ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ಇದನ್ನೆ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಏನೇ ಆದರೂ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದೊದಗಿದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇಯ ಮತ್ತು ಅಗ್ರಹಾರಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಒಂದೆರಡು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ನೈತಿಕತಪ್ಪುಗಳಿಂದಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗನು ತೀವ್ರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಯೋಗ್ಯರೆನಿಸಿದ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅವರು ಅನನ್ಯಚಿತ್ತರಾಗಿ ಷಟ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿದಾನಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸುವ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದಲ್ಲಿ ಆ ದಾನಗಳನ್ನು 'ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾನುಭೋಜ್ಯ'ವಾಗಿ 'ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕ ಕ್ಷಿತಿಸ್ಥಿತಿ ಸಮಕಾಲೀನ'ವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಲಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವಾಗ, ಆ ಯೋಗ್ಯ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ವಂಶಜರು ಅದೇ ರೀತಿ ಅನನ್ಯವೃತ್ತಿಯವರಾಗಿ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆ ಎಂದಿಗೂ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬ ಷರತ್ತನ್ನು ವಿಧಿಸುವಷ್ಟು ಅಂದಿನ ಉದಾರ ದಾನಿಗಳು ಜಾಗರೂಕತೆ ವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ದಾನವಾಗಿ ಬಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಭೋಗಿಸುತ್ತ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಂಶಜರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ

ಇತರರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೂ ಕೈಹಾಕುವುದು ಸುಲಭವಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ನೂರಾರು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ, ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮನೆತನಗಳವರು ತಮ್ಮ ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಉನ್ನತ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ, ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾದ ಅಸಮಾಧಾನ ತಲೆಯೆತ್ತಿರಬೇಕು. ಈ ಅಸಮಾಧಾನವು ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಎರಡು ಸಲವಾದರೂ ನಿರಂಕುಶ ಬ್ರಹ್ಮದೇಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದಿತ್ತೆನ್ನಲು ಶಾಸನಾಧಾರಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ, ಕ್ರಿ. ಶ. ೭ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಒಂದನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಾಗ, ಜೊತೆಗೇ, ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇಯಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಮೂಲ ಹಕ್ಕುದಾರರ ವಂಶಜರಿಗೇ ಪುನಃ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯ ಸಲ, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರವು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ವೇಳೆಗೆ ಅದರ ಅರಸುಗಳು ಹಿಂದೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮದೇಯಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇಯ ಮತ್ತು ಅಗ್ರಹಾರಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಕನ್ನಡಿಗನ ವಿರೋಧ ಹಲವು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿರಬೇಕು.

ಜಾತಿಧರ್ಮವು ಕನ್ನಡಿಗನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಜಾತಿಧರ್ಮದ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾತಾಪಿ, ಆರ್ಯಪುರ ಮುಂತಾದ ರಾಜಕೀಯ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಒಕ್ಕೂಟಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದುವು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ರಾಜಾಶ್ರಯ ಮತ್ತು ಭೂಸಂಪತ್ತು ಎನ್ನುವದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ವರ್ತಕ ವೃತ್ತಿಯವರು ಅಪಾರ ಧನ ಗಳಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗನ ಜನಜೀವನದ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗೈ ಪಡೆದು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರತೊಡಗಿದರು. ಒಂದು ಕಡೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇಯ ಅಗ್ರಹಾರ ಸೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧ; ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೇಲೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಘಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಒತ್ತಡ. ಇದರಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧರ್ಮದವರಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಶ್ರಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಆಶ್ರಯವೇ ಲೇಸು ಎಂದೆನಿಸಿರಬೇಕು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಅರಸುಗಳ ವರ್ತಕರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ದಾನಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯ ಮೂಲಕ ಸ್ವಂತ ಆಧಾರವನ್ನು ಪಡೆದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದೊಡ್ಡ ಸಣ್ಣ ದೇವಾಲಯಗಳು ಏಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯಗಳು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪಂಗಡಕ್ಕಲ್ಲದೇ ಸಮಾಜದ ಹಲವು ಕುಶಲ ಮತ್ತು ಅಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳಿಗೂ ಸಾಧು ಸಂತರಿಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಆಸರೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದವಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡಿಗನ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿಯೂ ಬೆಳಗಿದವು. ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನ ಅಲಂಪುರ ಶಾಸನದ, "ಸಂಗೀತಾರ್ಥಂಚ ಯೋ ಗ್ರಾಮಾನ್ ಪ್ರಾದಾತ್ ದೇವಕುಲೇಷು ಚ" ಎಂಬಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ದೇವಾಲಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಕನ್ನಡಿಗನ ಜೀವನವನ್ನು ಬೇರಿನಿಂದ ಬದಲಾಯಿಸಿತೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿ, ನಂತರದ ಅವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾಗಲಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಕೂಡ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕಡೆಯದ, ಕಂಡರಿಸದ ಮರದಡಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ದೇವಾಲಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧರ್ಮದವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವದು ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಆದಕಾರಣ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಕೃತ್ರಿಮರೂಪದ, ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಗಳಿಸಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂಭೂ ಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಮರದಡಿಯ ಆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು. ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಯಗೊಡುವ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಪದ್ಯವೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ :

ಕಡೆಯದ ಕಂಡರಿಸದ ಬೇ—
ರ್ಪಡಿಸದ ಕಮ್ಮೈಸದೊಂದಕೃತ್ರಿಮ ರೂಪಂ ।
ಪಡೆದಂ ಸ್ವಯಂಭು ನೆಲದಿಂ—
ದೊಡೆದುದಯಂಗೈದನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಸೋಮಂ॥ (E. I., Vol. XVI, p.39. V. 13 ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರದ ಶಾಸನ)

ಇಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ವಯಂಭು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ 'ದಕ್ಷಿಣ ಸೋಮ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುದುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅಭಿಜಾತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ, ಕನ್ನಡಿಗನು ತನ್ನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹರಿಯುವ ಕೃಷ್ಣೆ, ಗೋದಾವರಿ, ತುಂಗಭದ್ರೆ, ಕಾವೇರಿಯರಿಗಿಂತಲೂ ಗಂಗೆ, ಯಮುನೆ, ಸಿಂಧೂನದಿಗಳು ಪುಣ್ಯತರವಾದುವೆಂದೂ, ತನ್ನ ನೆಲದ ಮೇಲಿನ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಪ್ರಯಾಗ, ವಾರಣಾಸಿ ಪುಣ್ಯಕರವಾದುವೆಂದೂ ನಂಬಲನುವಾದ. ಇತಿಹಾಸಕಾರನ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಈ ನಂಬಿಕೆಯು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಕುಂದುಗೊಳಿಸಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸಕಾರರೇ ಆದ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದು ಅನಗತ್ಯ.

ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡಿಗನ ಸಾಧನೆಗಳು ಮಹತ್ವದವು. ಮಯೂರಶರ್ಮನ ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರತೆ, ಪೊಲೆಕೇಶಿಯರ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸ, ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ದಿಟ್ಟತನ, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ವಿಜಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡಿಗನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದವು. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಗುಜರಾತ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಬಹುಭಾಗಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಂಗಗಳಾಗಿದ್ದವು. ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ತೋರಿದ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗನೂ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಕನ್ನಡಿಗನು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಗೇ ತನ್ನ ಸಾಹಸಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮರೆತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಾಳುವುದನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಲಚುರಿಗಳ ೧೬ ವರ್ಷಗಳ ಆಳಿಡತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಳರಸುಗಳು ದುರ್ಬಲರಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ದಂಡನಾಯಕರೂ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿ ಗಳೂ ಪ್ರಬಲರಾಗಿ, ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದನ್ನೂ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆಟದ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದು ದನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸತ್ಯದ ಮಾತೊಂದನ್ನು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿಯುವುದಾದರೆ, ಚಾಳುಕ-ಕಲಚುರಿಗಳ ಹೋರಾಟದ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಲು ಹೋದಾಗ ಕಲಚುರಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಂಟನಾಗಿದ್ದವನು, ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಾಗ ಚಾಳುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಂಟನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಾಂತರದ ಪಿಡುಗನ್ನು ಹರಡಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗನೇ ಮೊದಲಿಗನೆಂದು ಹೇಳಲೂಬಹುದು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ, ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಯುಗಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡಿಗನ ಬಗೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ಅಳಿದುಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ, ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ವಿಜಯನಗರ ಯುಗವು ಕನ್ನಡಿಗನ ಇತಿಹಾಸದ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳ, ವಿರೋಧಾಭಾಸದ ಯುಗ ವೆನ್ನಬಹುದು. ಆ ಯುಗದ ಕನ್ನಡಿಗನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮಹತ್ವದ, ಬೃಹತ್ವದ, ಆಡಂಬರದ ರಚನೆ ಗಳೇನೋ ಹೌದು. ಅವನ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಅವುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ವಿಷಯಗಳೂ ಹಿಂದೆಂದಿ ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನವೇನೋ ಹೌದು. ಆದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸುಂದರವಾದ, ಒಪ್ಪವಾದ, ಓದಲು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಾಕರಣಬದ್ಧವಾದ ಶಾಸನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶತಮಾನಗಳು ಉರುಳಿದಂತೆ ಬರೇ ಇಳಿ ಮುಖವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬಂದಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಕಾವೇರಿಯು ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡಿಗನೆದುರು ಹಠಾತ್ತನೆ ಬತ್ತಿಹೋದಂತೆ ನನಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮಗಿಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಅವನ ನಡೆ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ, ರಚನಾಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತತೆ, ಕಲಬೆರಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿಜಯನಗರ ಯುಗವು ನಿಜಕ್ಕೂ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡಿಗನ ದಾರುಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಉಪಕ್ರಮ ಕಾಲವಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ.

ಇಷ್ಟೊಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಈ ತನಕ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಮೂಡಿ ಬರಬಹುದಾದ ಕನ್ನಡಿಗನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರವನ್ನು ನೀವು ನೀವೇ ಚಿಂತಿಸಿ, ಮಂಥಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಆಸೆ. ಹಾಗೆ ಮೂಡಿಬರುವ ಚಿತ್ರವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ನೀವಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಿನಿಕತನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಷ್ಟೇ ಎಂದು ನೀವು ಬಗೆದರೆ, ತಪ್ಪಾದೀತು. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟವನೇ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇತರ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೂರಸರಿಸಿ, ಕನ್ನಡಿಗನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೆ ಜಪಿಸುತ್ತ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ಅವನು ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನಡೆ, ಅವನ ಬಾಳಿನಲಿ ಆಗಿಹೋದ ತಿರುವು ಮುರುವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಕನ್ನಡಿಗನ ನಿಂದನೆಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ಆತ್ಮನಿಂದನೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಹಿಡಿಸದು. ನಾನು ಸ್ವಭಾವತಃ ನಿರಾಶಾವಾದಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ನನ್ನ ಈ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು 'ಸಿರಿಗನ್ನಡಂಗೆಲ್ಗೆ' ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ !